

Saksgang
Bystyret

Møtedato
26.09.2006

Saksnr
099/06

Sakshandsamar:
Gunnar Frøland

Arkiv: K1-010
Objekt:

Arkivsaknr
06/1129

HØYRING - RAPPORT OM ELEKTRONISK RØYSTING

Kva saka gjeld:

Kommunal- og regionaldepartementet sette i juni 2004 ned ei arbeidsgruppe som fekk i oppdrag å vurdere om, og eventuelt korleis det bør innførast muligheter for å gje stemme elektronisk ved politiske val. Arbeidsgruppa overleverte sin rapport "Elektronisk stemmegivning- utfordringar og muligheter" 8 februar 2006. Rapporten er sendt ut på høyring med høyringsfrist 30.09.2006.

Arbeidsgruppa anbefaler at ein ikkje gjennomfører elektronisk røysting i full skala på noverande tidspunkt, men opnar for forsøk med elektronisk røysting som eit supplement til ordinær røysting.

FRAMLEGG TIL VEDTAK:

Flora kommune sluttar seg til arbeidsgruppa sin konklusjon i "Høring- rapport H-2185 om Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter".

26.09.2006 BYSTYRET

Røysting:

Framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

BYST-099/06 VEDTAK:

Flora kommune sluttar seg til arbeidsgruppa sin konklusjon i "Høring- rapport H-2185 om Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter".

Fredrik W. Gulbranson
rådmann

Gunnar Frøland
leiar for informasjon og tenestetorg

Innleiing:

Kommunal- og regionaldepartementet sette i juni 2004 ned ei arbeidsgruppe som fekk i oppdrag å vurdere om det bør innførast muligheter for å røyste elektronisk ved politiske val. Arbeidsgruppa overleverte sin rapport "Elektronisk stemmegivning- utfordringar og muligheter" 8. februar 2006. Rapporten er sendt ut på høyring med høyringsfrist 30.09.2006.

Arbeidsgruppa har i sin rapport vurdert elektronisk røysting ut frå ulike omsyn som demokratiske prinsipp og legitimitet, juridiske og økonomisk/administrative tilhøve og teknologiske utfordringar.

Dei kjem og med vurderingar i høve kontroll og godkjenning, langsiktige mål/offensiv satsing og sentralt ansvar. Arbeidsgruppa sine anbefalingar i rapporten er vedlagt saka. Heile rapporten kan lesast på internett på adressa: <http://odin.dep.no/krd> under menypunktet "Høyringar".

Eit utdrag frå arbeidsgruppa sine vurderingar og anbefalingar følgjer her:

Demokratiske prinsipp og legitimitet

"Prinsippet om hemmelege valg er særlig vanskelig å ivareta i forbindelse med stemmegivning – elektronisk eller pr. brev – utenfor valglokalene. Det å tillate elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser på valgdagen (fase 2), kommer klart i strid med prinsippet om å gi alle velgere mulighet for hemmelig stemmegivning. Arbeidsgruppen legger derfor følgende premisser til grunn for tilfredsstillende tekniske løsninger: 1) Valg skal fortsatt gjennomføres i to faser, med en periode for forhåndsstemmegivning og et valgting, 2) Elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser er kun aktuelt i perioden for forhåndsstemmegivning.

Velgere kan selvsagt være utsatt for utilbørlig påvirkning også om stemmegivningen foregår i ukontrollerte omgivelser i fase 1. Likedan utgjør kjøp og salg av stemmer et mulig faremoment. For å møte problemer av denne typen, foreslås et system med en *angremulighet* for velgere som stemmer elektronisk i fase 1. Samtidig opprettholdes tradisjonelle valglokaler, dvs. steder hvor velgere garantert kan avgi en hemmelig stemme selv om de har stemt elektronisk én eller flere ganger tidligere. I fase 2 kan det som i dag stemmes bare én gang og da kun med papirstemmesedler. Velgere som har stemt *elektronisk* i fase 1, kan avgi (ny) stemme i godkjent valglokale – enten i fase 1 eller fase 2. Sist avgitte stemme er alltid tellende.

Gitt det opplegget som skisseres ovenfor, er det grunn til å tro at alle velgere har god mulighet til å avgi stemme usett og upåvirket – selv om det tillates å stemme elektronisk i ukontrollerte omgivelser. Likedan sikrer en seg mot kjøp og salg av stemmer, fordi en potensiell kjøper aldri kan være sikker på at en kjøpt, elektronisk stemme faktisk blir tellende."

Juridiske omsyn

"I rapporten gis det en vurdering av både nasjonal og internasjonal lovgivning som har betydning for elektronisk stemmegivning, og hvilke krav som må settes til et regelverk for slik stemmegivning". "Etter dagens lovgivning er elektronisk stemmegivning ikke tillatt. Valgloven og forskrift til denne er basert på at velgerne skal benytte papirstemmesedler

ved avgivelse av stemme. Dersom det innføres muligheter til å stemme elektronisk, må valglovgivningen derfor endres. Inntil slik endring eventuelt finner sted, vil det imidlertid være anledning til å gjennomføre forsøk der det utformes midlertidige regler for spesifikke forsøk i forskrift. ”

Teknologiske utfordringer

”Teknologisk er det to hovedutfordringer i forbindelse med elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser: dels å vite hvem velgeren er (identifisering og autentisering), og dels å kunne registrere, overføre og telle velgerens stemme på en hundre prosent sikker måte. Identifikasjon og autentisering av velgeren kan gjøres enten ved hjelp av noe velgeren *har* (for eksempel et smartkort), noe velgeren *vet* (for eksempel en PIN-kode), eller noe velgeren *er* (dvs. en fysisk egenskap ved velgeren som kan avleses, som fingeravtrykk eller retinamønstre). Arbeidsgruppen mener at man bør unngå å innføre egne identifikasjonsmekanismer for elektroniske valg. I dagens situasjon er det PKI-løsningen som er planlagt brukt i elektronisk kommunikasjon med offentlig sektor, som er den mest aktuelle løsningen, og da på sikkerhetsnivå ”Person-høyt”.

Når det gjelder registrering og overføring av velgerens stemme, mener arbeidsgruppen at dagens teknologi brukt i ukontrollerte omgivelser ikke gir tilstrekkelig sikkerhet. Det er imidlertid grunn til å tro at sikrere løsninger vil komme på markedet etter hvert. ”

Økonomisk og administrative omsyn

”I dag brukes det store ressurser på å gjennomføre valg i Norge. Fra kommunenes side må det være en forutsetning at bruk av moderne teknologi reduserer ressursbehovet og ikke øker det. Elektronisk stemmegivning vil ha en rekke administrative fordeler både ved at presisjonen på valgoppgjøret bedres og at de endelige resultatene vil foreligge raskere. Elektronisk stemmegivning vil også bidra til å redusere en rekke manuelle prosedyrer og kontrollrutiner som i dag er ressurskrevende. Elektronisk stemmegivning i *kontrollerte omgivelser* vil imidlertid utløse nye kostnader i form av investeringer i nytt datautstyr, riggekostnader samt behov for flere avlukker, eventuelt lokaler med større bemanning enn ved tradisjonelle valg.

Det er først ved elektronisk stemmegivning i *ukontrollerte omgivelser* at arbeidsgruppen mener man på sikt kan forvente å oppnå økonomiske besparelser. Forsøksvirksomheten vil imidlertid innebære at man både kompliserer den administrative gjennomføringen og øker ressursbruken fordi man må tilby elektroniske løsninger i tillegg til ordinær valggjennomføring. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at forsøksvirksomheten ikke bare må styres fra sentralt hold, men at den også forutsetter statlig finansiering. ”

Kontroll og godkjenning

”For å kunne sikre at de tekniske løsningene i et system for elektronisk stemmegivning er trygge, og at velgerne har tillit til systemet, anbefaler arbeidsgruppen at en uavhengig instans, utpekt av valgmyndighetene, skal kontrollere at systemene er i orden og at de nødvendige forholdsregler med hensyn til sikkerhet er tatt hos leverandørene.”

Langsiktige mål og offensiv satsing

"Hvis man åpner opp for elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser, er det en ufravikelig forutsetning at det legges til grunn strenge krav til sikkerhet, og at det skjer på en måte som ikke svekker velgernes tillit til systemet. Med dagens teknologi er det ikke mulig å garantere en slik sikkerhet. Arbeidsgruppen vil derfor ikke anbefale elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser i fullskala nå. Det dreier seg derfor om en langsiktig målsetning."

"Arbeidsgruppen ser det som svært viktig at elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser *ikke* blir innført uten forutgående utprøving, og vil derfor sterkt understreke behovet for en offensiv satsing fra myndighetenes side."

Sentralt ansvar og godkjenningsordninger

"Før man setter i gang forsøk med elektronisk stemmegivning, bør det etableres en egen prosjektgruppe som har et overordnet ansvar for planlegging, gjennomføring og evaluering av forsøksvirksomheten. I tillegg må det etableres et sentralt godkjenningsregime for kravspesifikasjoner, inkludert overvåking, kontroll og gjennomføring. Det gjelder godkjenning av virksomheter som skal gjennomføre sertifisering, godkjenning av prosedyrer og rutiner hos leverandørene og godkjenning av teknisk utstyr og løsninger."

Arbeidsgruppa konkluderer såleis med at dei ikkje anbefaler elektronisk røysting i full skala på noverande tidspunkt, men at dei opnar for forsøksprosjekt der elektronisk røysting vert eit supplement til ordinær røystemåte.

Vurdering:

Rådmannen rår til at bystyret sluttar seg til arbeidsgruppa sine anbefalingar og konklusjonar.

Ein er einig i at det førebels ikkje er godt nok grunnlag for innføring av elektronisk røysting i full skala, men vil peike på at det er viktig med planmessig forsøksverksemd som kan gje erfaringsgrunnlag for eventuell seinare innføring av elektronisk røysting.

Ei eventuell deltaking i slik forsøksverksemd for Flora kommune sin del må ein kome attende til dersom dette vert mogeleg. Ved slik forsøksverksemd er det ein føresetnad at staten betaler meirutgiftene.

Prenta/uprenta vedlegg:

Prenta:

1. Høyringsbrev frå Kommunal- og regionaldepartementet
2. Rapport om Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter .
Kapittel 2: Arbeidsgruppens anbefalinger

Uprenta:

Rapport om Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter